

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

2001 AZ ÉLELMISZER-TERMELÉS FELADATAI 1977-BEN

KOVÁCS IMRE dr.

Az V. ötéves terv a mezőgazdaságban évenként 3,2—3,4%-os, az élelmiszeriparban 5,2%-os termelésnövekedést irányoz elő. A termelési célkitűzések anyagi-technikai megalapozottságát a terv biztosítja. Adottak a személyi feltételek is mind az üzemekben, mind pedig az irányításban. A célkitűzések megalapozottsága természetesen úgy értendő, hogy a terv az anyagok, eszközök korábbinál hatékonyabb hasznosításával, ésszerűbb munkaerő-gazdálkodással, általában *a vezetés színvonalának jelentős javulásával számol*. Ezek együttes érvényesítését segíti elő a szabályozó rendszer.

AZ V. ÖTÉVES TERV ELSŐ ÉVÉNEK TAPASZTALATAI

Az V. ötéves terv első évében az élelmiszer-termelés nem növekedett a tervezettnél megfelelően. A mezőgazdaság — a tervezettől eltérően — nem tudta növelni termelését és az élelmiszeriparban sem valósult meg az előirányzott növekedés.

A mezőgazdasági termelés tervezettől való elmaradásának több oka van. Legdöntőbb az 1976. évi *kedvezőtlen időjárás*. A késő tavaszi fagy, a szárazság, majd a hűvös idő a kapásnövények és a kertészeti termékek egy részének hozamait nagyon kedvezőtlenül érintette. Az időjárás kedvezőtlen hatásainak ellensúlyozására az üzemek — az irányító szervekkel együttesen — év közben nagy erőfeszítéseket tettek és ennek köszönhető, hogy a nagyobb visszaesést sikerült elkerülni.

A tervezettől való elmaradásra azonban — az időjárás mellett — az is jelentős befolyással volt, hogy az üzemek egy része nem, vagy csak lassan tudott eleget tenni azoknak a *hatékonysági követelményeknek*, amelyeket a terv feltételezett. Ennek igazolására, előzetes felmérés alapján érdemes áttekinteni az 1976. évi termelés szektoronkénti alakulását:

— Az állami gazdaságok együttes termelése 1976-ban a tervezettnél megfelelően alakult, az 1975. évit pedig számottevően meghaladta — főként az állattenyésztésben.

— A termelőszövetkezetekben a termelés — az állattenyésztés fejlődése és a növénytermelés visszaesése mellett — gyakorlatilag megegyezik az előző évvel, tehát a tervezettől elmaradt.

— A kisgazdaságok termelése nemcsak a tervezettnél, hanem mintegy 8%-kal az 1975. évinél is alacsonyabb volt. A növénytermelésben nagyobb arányú volt a visszaesés, mint az állattenyésztésben.

Az időjárás negatív hatása egyaránt érintette a nagyüzemek mind-egyikét. Ennek ellenére az állami gazdaságok tudták növelni termelésüket, a termelőszövetkezetek nem. Azon túl, hogy az állami gazdaságoknak jobb az eszköz- és szakember-ellátottsága, a különbség döntően arra vezethető vissza, hogy itt a vezetés szintje kiegyensúlyozottabb, nincsenek olyan különbségek, mint a szövetkezetekben, s így jobban tudtak alkalmazkodni mind a hatékonysági követelményekhez, mind pedig a kedvezőtlen időjáráshoz. Ebből következik az egyik legjelentősebb 1977. évi (és további) feladat: a nagyüzemekben, de különösen a szövetkezetekben javítani kell a vezetés színvonalát.

Az állami gazdaságokban egy egyetemet végzett szakemberre 179 ha mezőgazdasági terület jut, a szövetkezetekben 317 ha, a nagyüzemek átlagában 282 ha. A szakember-ellátottság tehát összességében jó, viszont két jelentős probléma adódik ezzel kapcsolatban. Egyrészt üzemenként nagy különbségek vannak a szakember-ellátottságban, másrészt pedig számos nagyüzemben még nem a képzettségüknek megfelelő munkakörökben foglalkoztatják főleg a fiatal szakembereket. Az előbbi esetben az érintett üzemek vezetői mellett az irányító és érdekképviselési szerveknek, az utóbbinál pedig főként az üzemek vezetőinek vannak sürgős feladataik. A hatékonysági követelményeknek, s így a jövedelmező gazdálkodás feltételeinek csak úgy tudnak megfelelni az üzemek, ha minden szakember tudása legjavát adja, illetve adhatja.

Az 1976-os termés tervezettől való elmaradásában annak is szerepe volt, hogy a közgazdasági *szabályozó rendszer* néhány fontos ágazat esetében nem közvetített olyan ösztönzőket, ami a terv maradéktalan teljesítését biztosította volna. Ezt felismerve a kormány olyan intézkedéseket tett az elmúlt év második felében, amelyek jelentősen javíthatják az említett ágazatokban a termelési kedvet.

Az *élelmiszeriparban* az 1976. évi termelés differenciáltan alakult. Az összes termelés az 1975. évit 0,9%-kal meghaladta, de a tervezettől 3%-kal elmaradt. Ezen belül igen jelentős a szóródás. A hús-, konzerv-, hűtő- és cukoriparban — döntően alapanyaghiány miatt — számottevő volt az elmaradás. Ugyanakkor a baromfi-, a tej- és a gabonaiiparban nagyobb volt az előrelépés a tervezettnél. Ez szintén a nyersanyagellátás — ez esetben igen kedvező — alakulására vezethető vissza.

A feldolgozás esetében figyelmeztető jelenség, hogy azokban az ágazatokban, ahol nyersanyaghiány miatt igen komoly termelés kiesés volt, egyidejűleg — elvétele ugyan, de figyelmen kívül nem hagyhatóan — előfordult az is, hogy a megtermelt áru átvétele akadozott. Érdekes — de nem

véletlen —, hogy azokban az ágazatokban, ahol a tervezettnél nagyobb mezőgazdasági termést is átvették és feldolgozták, ott gyakorlatilag nem volt zavaró körülmény a termelő és feldolgozó üzemek kapcsolatában. Az elmúlt év gyakorlata is erősítette azt a megállapítást, hogy az élelmiszer-termelés hatékonysága alapvetően feltételezi a mezőgazdaság és az élelmiszeripar kiegyensúlyozott, a kölcsönös előnyökre alapozott jó kapcsolatát.

AZ ÖTÉVES TERV MÁSODIK ÉVÉNEK FELADATAI

Az V. ötéves tervnek a mezőgazdasággal — és az annak termékeit feldolgozó élelmiszeriparral — szemben támasztott kettős követelménye 1977-ben is változatlanul érvényes. Nevezetesen:

— a hazai lakosság élelmiszer-szükségletét a *terv szerinti* mennyiségben, választékban, minőségben ki kell elégíteni;

— a hazai szükségletek kielégítésén túl minél több, minden piacon jól értékesíthető árut kell termelni exportra.

A kettős követelmény érvényesítése

A kiegyensúlyozott belföldi ellátás állandó követelménye tehát változatlanul fennáll. E mellett a korábbiaknál is nagyobb fontossága van az exportcélú termelésnek, mert a népgazdaság egyensúlyi helyzete a minden piacon értékesíthető termékek termelésének fokozását igényli. Ez a következő évek gazdasági tevékenységének egyik központi kérdése az élelmiszer-termelésben is.

Külgazdasági kapcsolatainkban alapelvnek tekintjük a szocialista országokkal szemben vállalt kötelezettségeink maradéktalan teljesítését. Egyidejűleg fokozni célszerű a szocialista országokból származó behozatalt, ennek érdekében jobban meg kell ismerni termékeiket, keresni kell azok beszerzésének lehetőségeit. Emellett a népgazdasági terv azzal számol, hogy jelentősen növekszik az élelmiszerek tőkés exportja, ezért a mezőgazdasági és élelmiszeripari üzemek tevékenységében, az *üzemi vezetők gondolkodásában is központi helyre kell kerülnön az exportcélú termelés*. Ennek érdekében nagyon szoros kapcsolatra van szükség a külkereskedelmi és a termelővállalatok, a késztermékeket, illetve a nyersanyagot termelő vállalatok között. Így lehet biztosítani a keresletnek megfelelő árualapot és a kedvezőbb exportárakat.

A termelést leginkább a gazdaságosan exportálható termékekből kell növelni. A termelőüzemnek természetesen időben tudomást kell arról szereznie, hogy melyek ezek a termékek; adott üzem konkrétan mit, milyen feltételek mellett tud értékesíteni. Egyidejűleg a termelőüzemeknek nagyon határozott törekvést kell tanúsítaniuk a kereslethez igazodó termelésre (mennyiség, minőségválaszték, ütemezés stb.).

A terv mezőgazdasági előirányzatai és teljesítésének eszközei

A kettős feladat kielégítése azt követeli meg, hogy a *mezőgazdaság* termelését 1977-ben — 1975-höz viszonyítva — 7–8%-kal növelje. (Mivel az 1976. évi termés az 1975. évi szint alatt maradt, az előző évhez viszonyítva valamivel nagyobb növekedés van előirányozva.) Ezen belül a növénytermelésben 12%-os, az állattenyésztésben 4%-os a termelés növelésének előirányzata.

A termelési célkitűzések teljesítése kétségtelenül nagy feladatot jelent, de kedvező időjárás, valamint hatékony üzemi és irányítási tevékenység esetén sikerrel járhat. A mezőgazdaságban az elmúlt évtizedekben több olyan év volt, amikor az előző évhez viszonyított növekedés elérte vagy meghaladta a 7–8%-ot. Ilyen növekedés általában akkor valósult meg, amikor az előző évi termelés értéke nem növekedett, vagy visszaesett (mint 1976-ban). Néhány példa amely szerint a termés az előző évhez viszonyítva

- 1975-ben 15,0%-kal,
- 1966-ban 9,5%-kal,
- 1971-ben 9,2%-kal,
- 1973-ban 6,7%-kal

növekedett. Az 1973. évi jelentős termelésnövekedés úgy következett be, hogy 1972-ben is mintegy 3%-os növekedés volt.

Az igaz, hogy a termelés színvonala, a hozamok az elmúlt évek során jelentősen növekedtek, s magasabb szintről a továbblépés nehezebb. Az is igaz viszont, hogy időközben jelentősen javult a mezőgazdasági üzemek felszereltsége, eszközellátottsága. Amíg pl. a mezőgazdasági üzemek álló-eszköz-állománya 1960-ban 61 milliárd Ft volt, addig 1970-ben már 112, 1975-ben pedig 188 milliárd Ft-ot ért el. Számottevően javult a szakmai színvonal is a mezőgazdasági üzemekben; az egyetemi végzettségű szakemberek száma meghaladja a 40 ezret, a szakmunkásoké pedig a 200 ezret. Nemcsak az eszközállomány gyarapodik tehát, hanem hozzáértő emberek gondoskodnak a növekvő eszközállomány és a biológiai alapok hatékony hasznosításáról.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy e téren az üzemek között még igen nagy különbségek vannak, és éppen e különbségek megszüntetése, illetve jelentős mérséklése is hozzájárulhat a termelési feladatok megvalósításához. Minden üzemben nagy gondot kell fordítani:

- a meglevő állóeszközök (épületek, gépek, ültetvények) és a termőföld racionális kihasználására — ahol indokolt, kettős vagy nyújtott műszakok szervezésével is;
- a munkaerő legcélszerűbb felhasználására, az állományban levő dolgozók mellett a családtagok, a diákok stb. célszerűbb foglalkoztatására;
- a különféle anyagokkal (kémiai szerek, takarmány, üzemanyag stb.) való takarékos gazdálkodásra;

— az előzőekben felsoroltak megvalósítása érdekében az adott üzemre adaptálható korszerű üzem- és munkaszervezési eljárások felkutatására, bevezetésére.

A termelési célkitűzések a mezőgazdasági nagyüzemek dinamikus fejlődésére vannak alapozva, de 1976-hoz viszonyítva a kisgazdaságok esetében is jelentős termelésnövekedés van figyelembe véve. Az 1977-es népgazdasági terv mezőgazdasági előirányzatának teljesítése érdekében 1975-höz viszonyítva

- az állami gazdaságokban mintegy 14%-kal,
- a termelőszövetkezetekben 9%-kal,
- a kisgazdaságokban közel 2%-kal

kell növelni a termelést.

A nagyüzemek feladatainak szervezése közben nem szabad megfeledkezni — a nagyüzemekben sem — a kisgazdaságok termelésének fontosságáról, termelésük szervezéséről. Az 1976-os év e tekintetben is szolgál tanulságokkal. A múlt évben jelentős párt- és kormányhatározatok születtek az e téren levő tartalékaink felhasználása érdekében. Ezek hatására számos jó kezdeményezés el is indult, ám a kisgazdaságok termelése mégis jelentősen elmaradt az előző évitől. Az időjárásnak természetesen itt is nagy volt a befolyása, de önmagunkat mentenénk fel a hatékonyabb szervezőmunkától, ha csak erre vezetnénk azt vissza.

Az elmúlt évben behizonyosodott, hogy maguk a nagyüzemek, továbbá a felvásárló, feldolgozó vállalatok (szövetkezetek) tudnak tenni legtöbbet a kistermelés érdekében. Erre van szükség mindenütt a következő években, hogy a kisgazdaságokban is növekedjen a termelés.

A mezőgazdasági ágazatok feladatai

A fontosabb termelési ágazatoknak a következő feladatokat kell 1977-ben megoldaniok:

A *gabonafélék* összes vetésterülete az 1976. évivel lényegében azonos marad 1977-ben. Az összes gabonatermést elsősorban a hozamok emelkedésével kell növelni. *Búzából* az 1976. évi rekordszinttel gyakorlatilag azonos, 38,5 mázsás, *kukoricából* 46 mázsás átlagtermést kell elérni hektáronként. A feladat nagysága megköveteli, hogy az újabb és nagyobb termőképességű fajták köztermesztése az eddiginél is gyorsabban terjedjen. A legfontosabb a termelési és technológiai fegyver javítása mind az üzemekben, mind a termelési rendszerekben.

Az *ipari növények* közül a cukorrépa termelésének helyzete igényel különös figyelmet. A terv az 1976. évivel lényegében azonos területen 350 q/ha átlagtermést irányoz elő, az 1976. évinél magasabb cukortartalom mellett. A tervezett cél a fajták termőképességének jobb kihasználásával, a fajtarányok javításával, a répatermő terület koncentrálásával és a technológiai fegyver szilárdításával elérhető. Fontos népgazdasági érdek az olajosnövények, döntően a napraforgó és a szója termelési színvonalának további javítása is.

A szántóföldi *zöldségtermelés* eredményességét az 1976. évi aszályos időjárás különösen kedvezőtlenül érintette. 1977-ben — az előző évihez képest — a hozamok jelentős növelése mellett, 8%-kal kell növelni a fővetésű zöldségfélék vetésterületét is. A területnöveléssel egyidejűleg az összetételnek is kedvezőbb irányba kell változnia: a vöröshagyma vetésterületét közel 40%-kal, a zöldpaprikáét 30%-kal, a paradicsomét 25%-kal kell növelni. A folyamatos hazai ellátáshoz és a tartósítóipar előző évinél jobb nyersanyagellátásához szükséges zöldségmennyiség megtermelése igen nagy munkát és gondos előkészítést követel.

1976-ban a *gyümölcs- és szőlőtermelés* sem alakult kedvezően. A legnagyobb termés kiesések a nyári gyümölcsöknél következtek be. Az ültetvények területe a tervezettnél nagyobb mértékben csökkent, s ezt nem pótolta a korszerű nagyüzemi telepítés. A kialakult helyzet megoldásának kulcsa az, hogy gyümölcsfélékből 1977-ben a nagyüzemek 7 ezer ha új nagyüzemi ültetvényt telepítsenek.

A *szarvasmarha*-ágazat létszámfejlesztési előirányzata az 1976. év végére nem teljesült sem az összes állomány, sem a tehénállomány tekintetében. Kedvező jelenség viszont, hogy a javuló üzemi munka hatására kezdeti eredmények tapasztalhatók a tejtermelésben, emelkedtek a fajlagos tejhozamok. 1977-ben a tejtermelés további mintegy 4%-os növelése — átlagosan 2850 liter tehenenkénti tejhozam — van előirányozva. Ezt a feladatot az összlétszám és a tehénlétszám egyidejű növelése mellett kell megvalósítani. Az állományfejlesztés mellett az 1977. évi feladat teljesítésének kulcsa az állomány genetikai képességének eddiginél jobb kihasználása, a tartási feltételek és a tenyésztői munka színvonalának további emelésével. A tartási feltételeken belül különösen a takarmánytermelés fejlesztése a meghatározó. Ezért minden üzemben fokozottan kell gondoskodni a rét- és legelőgazdálkodás színvonalának emeléséről, a szálas és tömegtakarmányok hozamainak növeléséről, a takarmányok jó minőségben történő betakarításáról és tárolásáról, valamint a melléktermékek fokozottabb felhasználásáról.

A *sertéságazatban* a tenyészállomány 1976 végére némileg a tervezettet is meghaladta. A vágósértés-termelés előirányzata lényegében teljesült. Ez kedvező alap ahhoz, hogy a tenyészállomány az 1977. évben közel 7%-kal, a vágósértés-termelés pedig 10%-kal növekedjék. A feladat teljesítéséhez zavartalanra kell tenni az abrakellátást, gyorsítani kell a tenyész- és hizóférőhelyek korszerűsítési és bővítési munkálatait, továbbá hatékony előrehaladást kell elérni a rendszergazdák tevékenységének kiszélesítésében.

A *baromfitartás* fejlődése 1976-ban folytatódott. A tervelőirányzat vágóbaromfiból és tojásból is túlteljesült. Ebben az üzemek érdekeltsége mellett a baromfiipar aktív termelésszervező tevékenysége is számottevő szerepet játszott. A továbbra is élénk belföldi kereslet és a kedvező exportlehetőség alapján az 1977. éves terv a vágóbaromfi-termelés 4%-os, a tojástermelés 2,4%-os növekedését irányozza elő.

A *juhászatban* is folytatódott az elmúlt évben — bár a tervezettnél mérsékeltebb ütemben — az állomány és a termelés növekedése. Ezt a ten-

denciát az állomány növekedését ösztönző állami támogatás kedvezően segítette. 1977-ben a feladat az összállomány, s ezen belül az anyaállomány 3%-os fejlesztése. Az állományfejlesztésre való tekintettel a vágójuhtermelés 1976-hoz képest mérsékelten növekszik.

Az élelmiszeripar és szakágazatainak feladatai

Az *élelmiszeripar* termelésének növekedése — a mezőgazdasági termeléssel összhangban — az 1975. évihez viszonyítva 5,5–6,0%-ban van előirányozva. Ezen belül általánosan megfogalmazható feladat a növekvő mennyiségű mezőgazdasági termék zavartalan átvétele, tárolása, feldolgozása. Ebből kell a tervszerű hazai ellátást és a jelentősen növekvő exportot teljesíteni.

Az ipar termelési feladatai teljesítésének nyersanyaggal való megalapozása, illetve a mezőgazdasági üzemek termelési, értékesítési biztonságának növelése érdekében tovább kell javítani a termelési kapcsolatokat. Az egyszerű, de legáltalánosabb szerződéses kapcsolat feltételeinek megtartása mellett törekedni kell a termelésben való közös érdekelttség megteremtésére, a közös fejlesztések megvalósítására.

A mezőgazdasággal szoros kapcsolatban levő iparágak (szakágazatok) fontosabb feladatai:

A *gabonaiipar* legfontosabb feladata, hogy a központi készletbe történő felvásárlás előirányzatai maradéktalanul teljesüljenek. Az exportfeladatok végrehajtása érdekében igen nagy figyelmet kell fordítani a kisebb volumenű, de gazdaságosan exportálható termékek termeltetésére, felvásárlására is. A takarmánypiac szabályozása, a háztáji, a kisegítő és egyéb kisgazdaságok folyamatos és zavartalan ellátása érdekében a szemes abrak forgalmazását az igények szerint kell alakítani. Elsősorban a koncentrátumok gyártását kell növelni, hogy a keverőüzemi kapacitásokat jobban kihasználó, ésszerűbb munkamegosztás alakuljon ki az ipari és az üzemi keverőüzemek között.

A *cukoriparban* fő feladat, hogy az integrátori tevékenység bővítésével mozdítsák elő a tervezett cukorrépatermő területen a tervezett átlagtermés és a növekvő cukortartalom megvalósulását. Meg kell teremteni a műszeres minősítésre való áttérés feltételeit a Petőházi Cukorgyárban.

A *konzerv- és hűtőiparban* 1977-ben — a növekvő zöldségvetés-terület és a magasabb termés hozamok alapján — jelentősen növelni kell a termelést. A megtermett árut át kell venni, fel kell dolgozni, a hazai ellátási és igen jelentős exportfeladatokat teljesíteni kell. Az iparág fontos feladata, hogy a zöldség- és gyümölcstermelés fejlesztésére tett intézkedések végrehajtásában közreműködjön, javítsa termelői kapcsolatait és többéves, korszerű szerződések alapján biztonságossá tegye az ipar nyersanyagellátását.

A *húsiparnak* felvásárlási, feldolgozási és forgalmazási feladatain túl azzal is törődnie kell, hogy aktívan részt vegyen a szarvasmarha-tenyésztés fejlesztésére, a sertéshús-termelésre és a süldőmalac-helyzet megoldására vonatkozó határozatok végrehajtásában. Szervezze és végezze a kisgazda-

ságok integrálásával, a termelés egyenletessé tételével és a termelési biztonság növelésével összefüggő feladatokat. Az alapvető belföldi ellátási feladatok mellett a szakmának igen jelentősek az exportfeladatai. Ezek megvalósítása érdekében tevékenységük középpontjába kell helyezni az importcélú termelést.

A *tejipar* 1977. évi feladatainak központi kérdése a növekvő tej- és tejtermékfogyasztás igények szerinti, zavartalan kielégítése. Emellett a szakma a nagyüzemekben, főként a termelőszövetkezetekben fokozza a szaktanácsadást, járuljon hozzá az üzemi szemlélet és a tenyésztői munka megjavításához, a kisgazdaságokban pedig segítse elő a tehénállomány csökkenésének mérséklődését.

A *baromfiipar* 1977. évi tervének központi feladata a növekvő lakossági fogyasztás zavartalan kielégítése, valamint az export — ezen belül a tőkés kivitel — további növelése. Növelni kell eddig is pozitív szerepét a közös vállalatok működésében és integrátori feladatkörében, területileg is javítani kell a feldolgozó tevékenységek összehangoltságát.

A TERV VÉGREHAJTÁSÁNAK MEGALAPOZÁSA

A termelési célkitűzések elérésének anyag-technikai feltételei részben adottak az üzemekben, illetve ezek rendelkezésre bocsátásáról a népgazdasági terv gondoskodik. Az üzemeknek az a feladatuk, hogy meglevő eszközeiket jól használják ki, fejlesztéseikkel gondos előrelátással — de az észszerű kockázatot is vállalva — alapozzák meg a következő évek termelés-növelését is.

Beruházási feladatok

Az 1977. évi feladatok a beruházások kiemelt ágazatokra való nagyobb koncentrációját teszik szükségessé. A *mezőgazdasági* üzemek 1976. évi beruházási előirányzata összességében túlteljesült, szerkezetében azonban jelentős eltérések vannak a tervezettől; a legfontosabb állatférőhelyek és ültetvénytelepítések megvalósításánál jelentős a lemaradás. Az 1977. évi beruházási lehetőség az 1976. évi szinten alakul. Az anyagi-műszaki összetétel — hasonlóan az 1976. évihez — magas gépberuházási hányadot tartalmaz.

Az *élelmiszeripar* 1977. évi beruházási lehetőségei jelentősen (mintegy 20%-kal) meghaladják az előző évit. Ez arányban áll a növekvő termelési feladatokkal. A fejlesztési célkitűzések megvalósítása azonban a korábbiaknál *minőségileg* nagyobb feladatot jelent és jobb munkát kíván. A vállalati beruházások mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az állami nagyberuházásokra, azok ütemes megvalósítására, illetve — amennyiben a feltételek megteremthetők — gyorsítására.

Az élelmiszer-termelés közeli és távoli érdekei egyaránt megkövetelik a *mezőgazdasági termelés és a feldolgozókapacitások összhangjának* megteremtését. Ennek érdekében a feldolgozókapacitás fejlesztését egyrészt a

nyersa
másré
körzet
sakor
megfe
még m
lesztés
tevéke
szerin

A
egyara
külön
tősége
Ezért
kezzen
Banki

A
ménye
szüksé
az üz
bátran
ha ne
és exp
igény.

A szabá

A
rület
A mez
és a sz
hogy
hang.
zásra
progr
zatot
már f

A
növeli
a zöld
lási á
új ter

A
probl
Ebben
és a k

nyersanyagtermelés és felhasználás alapos figyelembevételével kell végezni, másrészt a mezőgazdasági telepítéseket lehetőleg a feldolgozókapacitások körzetébe kell irányítani. A fontosabb növények termőhelyének kiválasztásakor törekedni kell a koncentrációra, a feldolgozókapacitás körzetében megfelelő termelési háttér kialakítására. A termelés és feldolgozás terén még meglevő feszültség feloldásának — az állami élelmiszeripar jelentős fejlesztése mellett — fontos lehetősége a mezőgazdasági üzemek feldolgozótevékenységének fejlesztése is. Az ilyen célú társulások szervezése lehetőség szerint a feldolgozó vállalatokkal közösen történjen.

A vállalati beruházások színvonala az iparban és a mezőgazdaságban egyaránt tovább emelkedett az *exportáru alapok termelésének növelését célzó külön fejlesztési hitelek* megszervezésével. Az élelmiszer-termelésben jó lehetőségek vannak az ilyen célú termelésre, tehát a hitelfeltételek teljesítésére. Ezért szükséges, hogy az üzemek, vállalatok eddiginél szélesebb köre jelentkezzen ilyen célú — megalapozott — hitelkérelmekkel a Magyar Nemzeti Banknál.

A fejlesztéseknél és a mindennapi termelőmunkában egyaránt kezdeményezőként, az ésszerű kockázatot is vállaló üzemi, vállalati vezetésre van szükség. Számos mezőgazdasági és ipari üzem példája bizonyítja, hogy azok az üzemek tudtak a fejlődés meghatározói lenni, amelyeknek a vezetése bátran vállalkozott az *új, korszerű eljárások* alkalmazására még akkor is, ha nem mindig kísérte megértés tevékenységüket. Nagy termelési, ellátási és exportfeladataink ennek az üzemi mentalitásnak az általánossá tételét igénylik.

A szabályozó rendszer korrekciója

Az 1976. január 1-től érvényes közgazdasági szabályozók a legtöbb területen megteremtették a termelés növeléséhez fűződő üzemi érdekeltséget. A *mezőgazdaság* egyes ágazataiban (a zöldség-, szőlő-, gyümölcsstermesztésben és a szarvasmarha-tenyésztésben) azonban mindinkább nyilvánvalóvá vált, hogy a kitűzött termelési célok és az ösztönzők között nincs megfelelő összhang. Ezen ágazatok helyzetének javítására, az anyagi-műszaki megalapozásra és a közgazdasági feltételek javítására egyaránt kiterjedő komplex programok készültek. A szükséges intézkedésekre a Minisztertanács határozatot hozott, azokat — az 1977. évi tervek készítése során — az üzemek már figyelembe vehették.

Az intézkedések az említett ágazatok jövedelmezőségét számottevően növelik. Az 1976. évi tervezetthez képest, a tervezett termés elérése esetén, a zöldségfélék ára átlagosan 15%-kal, a gyümölcsök és a borszőlő felvásárlási ára ugyancsak átlagosan 10%-kal emelkedik. Arányosan növekszik az új termésből származó bor felvásárlási ára is.

A kézimunkaigényes ágazatokon túlmenően az előző években több problémát okozott a szarvasmarhatartási ágazat nem kielégítő fejlődése is. Ebben az ágazatban az alapos helyzetfeltárás és elemzés után kidolgozott és a kormány által elfogadott, meghirdetett intézkedések a mezőgazdasági

üzemeket elsősorban a tejtermelés növelésére és a folyamatos, kiegyensúlyozott állományfejlesztésre ösztönzik. Az eddiginél nagyobb állami támogatást kapnak az üzemek az ágazat fejlesztése esetén is. A kisüzemi tehéntartás ösztönzése érdekében ebben a szektorban is emelkedik az állami támogatás mértéke.

A TERV VÉGREHAJTÁSÁNAK SZERVEZÉSE

Az 1977. évi termelési célkitűzések teljesítése az anyagi-technikai meg-
alapozás, valamint a közgazdasági szabályozó rendszer indokolt módosítása
mellett feltétlenül megköveteli azt is, hogy az üzemek, vállalatok az eddigiek-
nél hatékonyabban hasznosítsák termelési adottságaikat. A mezőgazdaság
és az élelmiszeripar terve számolt is ezzel.

Világosan kell azt mindenütt látni, hogy a kormány az anyagi ösztön-
zésnek mindazt a lehetőségét megadta az élelmiszer-termelés feltételeinek
javítása érdekében, amelyet a népgazdaság egyensúlyi helyzete megenge-
dett. 1977-ben az ágazatok termelési feltételeinek további javítására nem
lesz lehetőség. Az a feladat, hogy az 1977. évi terv előirányzatai és az érvé-
nyes szabályozó rendszer alapos ismeretében minden mezőgazdasági és élel-
miszeripari üzem mérje fel adottságait, lehetőségeit. Ennek eredményeként:

— olyan korszerűsítést végezzenek termelési szerkezetükben, amely
megfelel a népgazdasági és az üzemi, vállalati érdekeknek, rövid időn belül
a legjelentősebb termelésnövekedést teszi lehetővé. Különös fontossága van
azon cikkek termelése növelésének, amelyek a hazai szükségletek kielégítése
mellett minden piacon exportképesek;

— a termelést az élenjáró nagyüzemek tapasztalatainak, a korszerű
üzem- és munkaszervezés eredményeinek felhasználásával kell szervezni.
Jobban kell kihasználni a termőföldet, az épületeket, berendezéseket, gon-
dosabban kell gazdálkodni az anyagokkal és eszközökkel, valamint a ren-
delkezésre álló munkaerővel;

— a termelési célokat, azok üzemi, munkahelyi feltételeit ismertetni
kell a dolgozókkal. Ha valaha szükség volt arra, hogy a szakmai vezetés és
a dolgozók széles kollektívája nagyon szorosan együttműködjön, akkor az
1977. évi feladatok esetében ez még inkább szükséges.

Az élelmiszer-termelés tervének célkitűzései az *üzemek tevékenységére*
vannak alapozva. A sikeres teljesítés — kedvező időjárás mellett — azon
múlik, hogy az üzemi vezetés hogyan tud eredményesebben dolgozni; az
élenjárók hogyan tudnak továbblépni, a többiek pedig felzárkózni. Az ered-
ményesebb munka követelménye nemcsak az üzem, vállalat keretei között
érvényes, hanem az egymással folytatott együttműködés területén is. Az
üzemek munkáját természetesen nagymértékben segítheti és kell is hogy se-
gítse az irányító szervek tevékenysége. A korábbinál jobb, következetesebb
munkára itt is szükség van.

A
rendszer
arra,
enélkül
boldog
tését
nyitás

Zar
статья
первый
ства и
и торм
и орган
в интер

I
ersten
im ers
Er hat
beeinf
wurde
den R
betrie

T
develo
Years
plan o
gained
admin
plan t
some

A
dési m
szám
ország
rikai
tönd

A terv célkitűzései széles körben ismertek, úgyszintén a szabályozó rendszer is. Köztudott, hogy népgazdaságunknak milyen nagy szüksége van arra, hogy minden termelőágazat maradéktalanul teljesítse feladatát, hisz enélkül nem lehet tovább lépni azon az úton, amely mindannyiunk jobb boldogulását jelenti. Ennek tudatában és felelősségével kell a terv teljesítését kezelni az élelmiszer-termelés minden termelő munkahelyén és az irányítás minden posztján.

Заместитель министра сельского хозяйства и пищевой промышленности в своей статье в виде введения анализирует директивы развития, запланированные на 1976 год — первый год V-го пятилетнего плана народного хозяйства относительно сельского хозяйства и пищевой промышленности. Указывает на факторы помогающие выполнению плана и тормозящие это. Опираясь на опыты 1976 года, дальше рассматривает задачи 1977 года и организационные и экономические условия выполнения повышенных плановых заданий в интересах преодоления отставания 1976 года.

Der Stellvertreter des Ministers für Land- und Nahrungsgüterwirtschaft hat erstens die erreichte Entwicklung der Landwirtschaft und Nahrungsgüterwirtschaft im ersten Jahre des V. Fünfjahresplanes der ungarischen Volkswirtschaft analysiert. Er hat die Faktoren von denen die Erfüllung der Pläne für 1976 günstig oder hämmernd beeinflusst wurden, weitgehend gekennzeichnet. Gestützt auf die Erfahrungen aus 1976 wurden weiterhin die in 1977 benötigten Tätigkeiten aufgezählt und auf die, wegen den Rückwirkungen gehobenen Planvoranschläge und auf die zur Erfüllung benötigten betrieblichen und ökonomischen Bedingungen, hingezeigt.

The Deputy Minister of Agriculture and Food presents analysis of food industry development envisaged for 1976, for the first year of the Vth national economic Five Years Plan. He points out those factors which promote the implementation of the plan on the one hand or produce certain backlogs on the other. Relying upon experience gained in course of 1976, he outlines then things to be done in 1977 and also the business administrative and national economic conditions required for the accomplishment of plan targets which—in order to overtake the backlogs occurred so far in 1976—were somewhat raised.

A MÉM KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJ BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A kétoldalú államközi kulturális és műszaki-tudományos együttműködési munkatervek, az ENSZ/UNDP program, valamint a 3346/1961. Korm. számú határozat alapján minden évben lehetőség van 25—30 nem szocialista országba (valamennyi európai tőkésország, közel-keleti államok, néhány afrikai ország, Amerikai Egyesült Államok, Kanada, Japán, Ausztrália) ösztöndíjas tanulmányútra szakembereket kiküldeni.

AZ ÖSZTÖNDÍJAS TANULMÁNYUTAK CÉLJA

1. Tapasztalatcsere, szakmai információszerzés, vagy általános tájékozódás a tudományos kutatás, a műszaki fejlesztés, illetve a termelés valamely témájában, illetve egy-egy szélesebb, de jól körülhatárolt területén.

2. Új tudományos kutatási, műszaki fejlesztési vagy termelési módszer elsajátítása szervezett tanfolyam keretében, vagy nagyobb igényű tudományos kutatási, műszaki fejlesztési program elvégzése arra alkalmas, kiemelkedően fejlett kutatóhelyen.

Az 1. pontban ismertetett cél elérésére általában a rövid (2–4 hetes), a 2. pontban ismertetett cél elérésére pedig a hosszabb (2–12 hónapos) időtartamú tanulmányutak vehetők igénybe.

Az egyes országok tanulmányúti lehetőségeit részletesen ismerteti az Országos Ösztöndíj Tanács évente (általában az első félévben) megjelenő Tájékoztatója.

A TANULMÁNYÚTI TÉMÁK KIVÁLASZTÁSA

Annak érdekében, hogy a mezőgazdaság és az élelmiszeripar egész területén elősegíthessük a külföldi tapasztalatok hazai hasznosítását, olyan tanulmányúti témákat célszerű meghatározni, amelyek

- a tárca V. ötéves tervében rögzített célkitűzések,
- az országos célprogramok,
- a kutatási és műszaki fejlesztési tervek, feladatok,
- az intézeti, vállalati éves tervek,
- a kétoldalú együttműködési kötelezettségek

teljesítését segítik elő.

Az adott lehetőségek keretein belül figyelembe vehetők olyan tanulmányúti kérelmek is, amelyek elsősorban a szakmai és a nyelvi fejlődést segítik elő.

SZEMÉLYI KÖVETELMÉNYEK

Külföldi ösztöndíjban azok az egyetemet, főiskolát végzett szakemberek részesülhetnek, akik

- valamely gazdaságilag, társadalmilag fontos kutatási, műszaki vagy termelési fejlesztési témát szándékoznak tanulmányozni;
- a sikeres tanulmányúthoz szükséges szakmai képzettséggel már rendelkeznek és alkalmasak külföldi kiküldetésre;
- az eredményes tanulmányúthoz szükséges aktív nyelvismerettel rendelkeznek.

JELENTKEZÉS

A külföldi ösztöndíjak iránt érdeklődő szakemberek tanulmányúti kérelmükkel forduljanak a munkahelyi vezetőkhöz. A munkahelyekről beérkező ösztöndíjas javaslatokat a MEM Külföldi Ösztöndíj Bizottsága bírálja el.